

რედაქცია

მოლნიის (აბას-აბატის) მედნე, შორლანოვის სახლებში.

ხელის-მოწერა

რედაქციაში და სტ. მელიქიშვილის სტამბაში. შალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „Дრობა“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კაპ., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და ურარულს ცუხულს ენებზე.

განცხადების ფასი

ღიდი ასობით, ასობე — 1 კაპ., ასობითარყოლით, სტრიქონზე — 8 კაპ., ციცერონი, სტრიქ. — 5 კაპ., პეტიტით — 4 კაპ.

თუ საქირება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა. დაუბეჭდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

# დროება

გამოდის კვირაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

ნახევარი წლის ხელის-მოწერა

## „დროებაზე“

შეიძლება: შთვილისში, რედაქციის კანტორაში (აღრესი გაზეთის სათაურში ნახეთ) და გარეშე ქალაქებში — „დროების“ აგენტებთან.

ფასი ნახევარი წლის გაზეთისა (ე. ი. 1 იელისილამ ვიდრე 1876 წლის 1 იანვრამდე) გაგზავნილ და გაუგზავნელად — 4 მან. და 50 კაპ.

## საქართველო

### ვაჭარი და სოფლის გლეხი

#### II

მ რევე უშვრებიან ვენახების პატრონ გლეხებსაც.

რომელი გლეხის ვენახიც მოეწონება ვაჭარს, იმ გლეხს შეუჩნდება, თავს გააცნობს, კარგად გაუმეგობრდება, სადილათ დაპატრონებს, ქებას შეასხამს, მოუტურდება. ქომაგად გაუხდება სადმე რამე საქმეში.

შემდეგ მიაქვამს ხუთ ან ათ თუმან ფულსა და დაიგირავებს იმ ვენახს. შაყუინებს ორ-სამ წელიწადს, შეუსვამს სარგებლის სარგებელს თავნათ, გაუხდის იმოდენად რამოდენისაც გლეხს გადახდის ღონის-ძევა აღარ ექნება.

მერე შეეყიდება ამ ვენახს. თუმცა გლეხს არ ემეტება, მაგრამ ვაჭარი მისცემს სხვა და სხვა ცარიელ თანხა იძებებს და თანაც ეტყვის: „ძიკო! რათ ეწევი ამოდენა სარგებელს და რათ იბეგრებ ვალსა! რათ ვარდები შენი ცოლ-შვილის მოვალეობაში? აიღე, დამიბტოცე ეგ ვენახი დროზე და გაათავე. ხომ ისევ შენ ხელში იქნება: მაშ აბა მე დუქანს ხომ თავს არ დავანებებ და მაგაში

არ ჩადგები? მხლაც მაინც მოსავლის ნახევარს მე მძღვევ სარგებელში; მაშინაც ხომ მეზღვევ ისევ შენ იქნები და ნახევარი კიდევ შენი იქნება და ნახევარი ჩემი. მე მეზღვევ, ვალი კისერზედ გატყდება, თორემ განა მოგებაში ვარ?“

ამაობით დაითანხმებს გლეხს, და იმტოცებს ვენახს კანონიერად და შესდგამს ესრეთ შიგ ფეხს და დააწერს იმ ვენახზედ თავის სახელს.

რასაკვირველია, ერთ-ორ წელიწადს მეზღვევ ისევ ეს ვენახის ნაპატრონევი ეყოლება, და მერე დაიჭერს სხვა იაფ მოჯამაგირეს, იმას ამოაპანდურებს და თავის საკუთარს განკარგულებით იწყებს ამ ვენახის შემუშავებას.

ღაიარება საწყალი, მამულისაგან ხელ აღებული გლეხი; იღებს კიდევ წერიმალ ვალებს; მაგრამ რადგან მამული აღარა აქვს, თავის ვადაზედ ველარც ამას გადახდის, ვაუყიდიან მოვალეები უკანასკნელს ხარ-კამბეხს და დარჩება ესრეთ გულ-ხელ-დაკრეფილი, ცოლ-შვილთან პირშავად და მტერ-მოყვარესთან უღონოდ.

ამ ნაირათ დღეს მთელ სოფლის ხაღი-თავის მშვენიერი ვენახები თითქმის სულ გორელი ვაჭრების ხელშია, (ბევრი სხვა ჩვენი სოფლებიც ამ გვარს ბედში არიან), და გლეხები

კი ისევ მაინც სიღარიბის და ვალის მორევეში სტურავენ.

ასეთის გრძელის ბაასით იმიტომ შეგაწყინეთ თავი და ეს ამათ შორის აღებ-მიცემობის გარემოებაში იმიტომ ჩაგახედეთ, რომ ურჩიოთ რაიმე საშუალება ამ უმეტრებს გამალარიბებელის და გამალატაკებელის ზოგიერთა ვაჭრების მანქნეებიდამ; ურჩიოთ რამე სახსარი თავის დაძრომისა და ცხოვრების გაუმჯობესობისა.

ზარწმუნებთ ამაზედ, რომ საქართველოს გლეხებს — რომ ის ნათქვამი ჩრჩილები არ ღრნიდნენ, იმოდენი ღვინო და პური მოსდით, რომ პირ იქით ფულები უნდა გაასესხონ და არა ივალონ.

მართალია, ვჭყვირით, რომ სოფლებში შკოლები გაიხანასო, პურის მალაზიები დაკეთდესო. ეს კარგია, მაგრამ რის საშუალებებებია ესენი? პურის მალაზიების გამართვა მოულოდნელის შიშშილისაგან გამოიხსნელია და საწავლებელი უმეტრების სანთელია! სასწავლებელში რომ განათლებას მიიღებენ, მერე ცოტაც არის რასმე გაიგებენ და მიხედებიან. მაგრამ ეს ხომ ჯერ გვიან იქნება, ძირეღ გვიან!..

მაშ რა ეყუოთ? რა ეურჩიოთ?

სანამ ესენი განათლებას მიიღებენ, სანამ იმ ღრმა უმეტრებიდან თავს დაახწვენ და იმ გრძობაში მოვლენ, რომ თავიანთი თფლი უსარგებლოდ სხვებს არავის დაატყუებინონ, მანამ მე, ჩემის მხრივ, ერთს პატარას, მაგრამ პრაქტიკულ საშუალებას ურჩევ:

შველა სოფელმა თავ თავისათვის გააკეთებინოს ქესტის ანუ სპილენძის რამდენიმე ჩანახები. ჩანახები

იყვეს კასრის ნაირები, ე. ი. ქვემო ძირი და ზემო პირი თანასწორის სიგანისა ჰქონდეთ, და პირთამდინ რომ წმინდა პურით გაამსონ და პირზედ ჯოხი გადაუსვან ასე, რომ აღარც პარ ზევით იყოს მომეტებული ხორბალი და არც პირ ქვემოთ აკლდეს, და ეს ხორბალი 20 გირვანქა მოვიდეს. ეს ჩანახები მამასახლისებს ებარებათ, და როდესაც იმ სოფლებში ჰარნახულის ამრწყველები მივლენ, მაშინ ყველამ ამ კანონიერის სასოფლო ჩანახებით აირწყონ, ამითი იყიდონ და ამითი მიჰყიდონ ხოლმე.

ამ ქამად ეს ღონის-ძევა ვირჩიე და თქვენც თქვენის მხრივაც რაც გასურდეთ, ის ურჩიეთ...

(დასასრული) ს. ც.

### ღლიური

□ აპრილის პირველს ერთმა აქაური არტილერიის კაპიტნის ბელაევის ცოლმა თავი ჩამოიღო ფენის სასულეზე. შევლას უკვირდა ის გარემოება, რომ ეს ახალგაზდა ქალი ისე დაბლად ნახეს ამ სასულეზე ჩამოკიდებული, რომ იატაკზე ფეხს ადგამდა, და ამის გამო აქებერს რასმე ლაპარაკობდნენ. ბოლოს სასამართლოს ექვი აუღია, გამოძიება დაუნიშნა და აღმოჩენილა, რომ ეს ქალი კაპიტნის მსახურის (დენს-ჩიკის) ბოროტ-განზრახულების მსხვერპლი ყოფილა. ასე ამბობს გაზ. „ქავკაზი“. როდესაც თავის ბინძური განზრახვა ვერ შეუსრულებია, გაბრაზებულს დენჩიკს დაუღერჩვია და მერე ჩამოუკიდნია ფენის სასულეზე...

## ფელტონი

### საყვარელო ზღაპრები

#### მარდი და ეკალი

მართს ღარიბს, მაგრამ წმინდას ქობში სცხოვრებდა ქერივი დედაკაცი ათის წლის ვაჟით. მოყვარულს დედისათვის ამა სოფლის ხეტარება იყო დასახლება მის ბიორგისა — და მართლადც პატარა ბიორგი ღირსი იყო ამ გვარი სიყვარულისა!

ზოგიერთ ყმაწვილს ურჩობა, ჭინიანობა, ცელქობა, და სხ. ამ გვაოი რამ უზნეურობა საქებად მიანია.

მაგრამ ბიორგი კი ამ გვართაგანი არ იყო, იმან კარგათ იცოდა, რომ დედა მისი ცუდს არაფერს ურჩევდა და არა

თუ ემორჩილებოდა მის ნებას, თითქმის თვალბეჭდით შესცქეროდა და იმას სცილობდა, თუ რა მოეწონო და რით ვასიამოვნო!

რადგანც ჯერ პატარა იყო, ამის გამო მწყემსობის მეტი არა შეეძლო. და იმას კი რიგინად ასრულებდა. საწყვესურში ცხვრებსაც კარგათ უვლიდა და გულის-საჯეროთაც ბურთაობდა თავის ტოლ-ამხანაგებში, სადაც ხან ბურთაობდნენ, ხან რიკაობდნენ, ხან მალულობიას თამაშობდნენ და ხან ძერაკულობასა პატარა ბიორგი მისთანა საყვარელი იყო თავის ამხანაგებისა და თანაც მისთანა მარდი, რომ თამაშობის დროს, როდესაც მწყემსები ორად გაიყოფოდნენ, არჩევანის დროს პირველად ბიორგის მივარდებოდნენ ხოლმე.

სალამობით, როდესაც ცხვრებს მორეკდა სახლში, დაღალული ჩაუღებდა ხოლმე დედას კალთაში თავს და ხან მთისას ეტუქტუებოდა, ხან ბარისას მისგან აღტაცებაში მოსულ დედას. ხანდა ხან ძალიც მოესწრებოდა დედის მკერზედ მიყრდნობილს და მაშინ დედა მისი სიფრთხილით, რომ არ გამოაღვიძოს პატარა მისი ნუგეში, თითქმის სუნთქვასაც კი იკავებდა, დააჩერებოდა ხოლმე სახეზედ, ხან გაიღიმებოდა და ხან წაწამებზედ კურცხალი გადმოეკიდებოდა დედა მის. მან იცის — რას ჰფიქრობდა მაშინ საბრალო დედა, მაგრამ ის კი ცხადი იყო, რომ იმ დროს მისი ფიქრები მხოლოდ პატარა მძინარას ეკუთვნოდნენ.

მართს საღამოს. როგორღაც მოწ-

ყნილი დაბრუნდა სამწყვესურიდამ ბიორგი. დედა მისმა შენიშნა ეს და მიხეზი გამოჰკითხა: — ხომ არავის გაულახავხარ, შეილოო? — ბალახვას ვინ რას მერჩოდო, მიუგო შეილმა, მაგრამ მე ის მაწუხებს, რომ ყველა უხერხულის შეილს მიძახისო და რა მიხეზია ეს, თუ არ გავიგე. არ შეიძლებაო. მით უფრო რომ, რამდენათაც შენგან გამიგონია, მაძახემის ნამდვილი სახელი თქდორე იყო. ამ სიტყვაზედ დედა მისმა ამოიხენწემა, ჩაისვა კალთაში შეილი და მოუყვა მარცვალ მარცვალ, თვითო კაკლათ შემდეგი:

— „შოველის ცხოველისაგან განსხვავდება კაცი, პირუტყვეებისაგან ზნეობის უზენაესობით, რომელიც უმეტეს ნაწილათ სინდისში



□ ჩვენ მოგვიყვანა ძახეთადმ შემდეგი შენიშვნა:

„მოგახსენებთ, რომ აქაურს სოფლებში ჰკრებდნენ კომლზე წელიწადში თითო მანეთს სასოფლო შოკოლების სასარგებლოთა. ეს ფული შედიოდა ადგილობრივ მაზრის ხაზინაში. ზოგიერთს მღვდლის უწყებაში იყო შოკოლა გახსნილი, ზოგ შოკოლაში თუმცა არ იყო შაგირდები, მაინც ისინი თავიანთ ბლალღინებს მოწმობას ართმევდნენ, რომ ვითომც ნამდვილად შოკოლა არსებობს და მოწაფენიც იმყოფებიანო; ამ მოწმობას სამაზრო ხაზინაში წარადგენდნენ, საიდანაც ღებულობდნენ საოსტატოთ დაწინაშულ ჯამაგირს. მაგრამ ბოლოს როგორც იყო, ადგილობრივმა მთავრობამ შეიტყუა ეს მოქმედება და ვისაც კი მიუღია რამე, სრულებით ართმევდნენ. ამის გამო ახლა გაცხადებული ანგარიშებია ბლალღინებსა და მღვდლებს შუა.“

□ მრი თუ სამი ღვთისნიერი ხონის მცხოვრებელისაგან საჩივარი მოგვიყვანა, რომ აქაურს ეკლესიებში გირვანქა წაიღო და სანთელს ორ მანეთად ჰყიდიანო; მაშინ როდესაც, როგორც ჩვენ ნამდვილად ვიცით, ის პირი, რომელსაც კანტრაქტით აქვს, ძველკისი ყველა ქალაქებში სანთლის მალაზის გახსნა და გაყიდვა, ვალდებულია, რომ გირვანქა სანთელს მანეთზე მომეტებულ და არ ჰყიდდესო. მეთაისში და ზოგან სხვაგან ამ ფასად ჰყიდიანო და ჩვენ რაღა დავაშავეთო. მითი ეპარქი იწირება, თუ ნებას მოგვცემენ, ჩვენ, ეპარქიები, მოვიტანთ რუსეთიდან წმ. სანთელს, გირვანქას მანეთად გაყიდით, და რადგანაც ხონში ორმოც ფუთ-მდი წმ. სანთელი იყიდება წელიწადში, ამის გამო გამოიანგარიშეთ — თუ რამდენ მოგებაში იქნება ხალხი! ეს ფულები ჩვენს შოკოლას ან სხვა რამე კეთილ საქმეს მოგახმაროთ — ის არა სჯობიაო!...“

□ ს. ზოგადო ჩივილია ჩვენში გვლავაზე. მაგრამ ამ დღეებში შოთილამ მოსულეებმა გვითხრეს, რომ ოთხშაბათს რომ აქ წვიმა იყო, ეს წვიმა იმერეთისა და მართლისაკენაც ყოფილა. მთე ძახეთსაც ერგო რამდენიმე ნაში, იქნება ცოტადენად სული მოიბრუნოს...“

□ „მოსკოვის უწყებებში“ იწერებინ, რომ სახელმწიფო ქონების სამინისტროში ახალ კანონებს ამზადებენ, შესახებ სამხრეთ რუსეთის წყლებში თევზებისა. ამბობენ, ამ კანონებს ძველკისის წყლებში თევზებისთვისაც ექნება ძალაო.

**უამრავლად ვსთხოვთ იმ ჩვენს ხელის-მომწერლებს. რომელთაც ვარაუდელი ანუ ფლავანდელი გაზეთის ფული ჯერ არ შემოსუბანიათ, რაც შემოქმება მალე შემოიბანონ.**

„დროების“ რედაქცია სთხოვს იმ პირთა, რომელთაც გაგზავნილი ჰქონდათ გასაცემად „დროების“ კალენდარი,“ გაყიდვისაგან შექმნილი ფული მალე გამოუგზავნონ უ. მართანოვის წიგნის მალაზიაში ან თვითონ რედაქციაში.

**რედაქციისათვის**

საზღვარ გარეთის ხელი-მომწერლებისათვის ვაცხადებთ, რომ გაზეთი „დროება“ გაგზავნილ ღირს წელიწადში:

- საფრანგეთში და ოსმალეთში — 13 მან.
- შვეიცარიაში და ბერმანიაში — 12 მან.

მაცხადებთ ამას იმიტომ, რომ ზოგნი ფორტის ფულს არ ანგარიშობენ და ჰგონიან, რომ გაზეთი სამზღვარ გარეთაც მ მანეთად ღირს.

**„დროების“ კორექსიონდენსია**

ბურილამ, 15 თბათვეს

ამას წინეთ ბურიაში, სოფელს უჩხობს, ერთი ბებერი მომკვდარა. ამ ბებრის სიკვდილი შესანიშნავია მით, რომ — უმისოთაც ცრუ-მორწმუნოებაში ჩაფლული ხალხი, უარესად დაჰკარგა ცრუ-მორწმუნოების სიღრმეში:

სიკვდილის წინ ნათესაეებს მღვდლის მოყვანა განეზარახათ; მაგრამ მომკვდავს ეთქვა: „ჩემთვის მღვდელი ნუ მოგყავს; მე მაინც ვიცი, რომ არ ცხობნდები; ჩემთვის სულ ერთია, ჩემს ცოდვებს თქვენვე ჩამოგივლით. რაღას უნდა გაუფრთხილდე? მე მაინც ვგრძნობ, რომ ამ ქვეყნის არა ვარ: მე მომიკლავს თუთხმეტი კაცი და ქალი, ორი ჩემი შვი-

ლიდა სხვა სხვისა. თქვენ არ იფიქროთ, თოფით მოგვკლავს; არა, მე გავზაკევა ვადღე, ე. ი. როკაპა შექვირი.“

ჩამოვთვალა თვითთავთლად თუთხმეტადე მკეტრები და თვითთვეულზედ გულ-შემტკიენეულობა გამოეჩინა. „მაგრამ რა მიქნაო, ეთქვა: ავით რომ შეიქნებოდა, მიც ველარ უშევილიდო, რადგანაც შეწერილი იქნებოდაო. მარტო მე არ ჩედილი ამ საქმეში; სხვებიც მყენან ამ ხანაგები, კუდიანებიო.“ და ათამდი მშვენიერი კეთილშობილის ქალები ჩამოუთვლია, რომლებსაც საზოგადოება, ადრე თუ გვიან, დადღვას უბარობს.

ამასთანავე კიდევ უთქვამ: „ღეინო რომ არ მოდიოდა ბურიაში, ჩვენნი ბრალი იყო, თქვენ საწყლებო! თქვენ თვალის არ გქონდათ, რომ ყურძნის მარცვალი მონაცრული იყო? იმ ნაცარს გვადღედა როკაპი და სადც მოვებნედიო, იქ ღეინო არ მოდიოდაო. შარშან რომ ბოვიდა ღეინო, ეს იმიტომ რომ ნაცარი სამ სოფელში დაგვებნაო.“

რომ ჰკითხოთ სამისოფლის მცხოვრებლებს, ღეინო თუ მოგვიდაო, მოგვიგებენ: „იმ დედა-გაგლიჯილ კუდიანებს ნაცარი მარტო ამ სამ სოფელში დაბნევა და აქ ღეინოს რა გაჩენდა! არა, ამ ბორმ-ღალამ დაგვამო კაცი“. (ბორმ-ღალამ ეძახიან აქარის მთის ერთ შტოს, სოფელს ზოგიერთის მახლობლად. ეს შტო ძლიერი ქვა-კლდიანია. ახალ გამოდარებულზე რომ შეხედოს კაცი ამ ალაგს, შენიშნავს, ვითომც ვილაცას სარეცხი გამოუმწეურებიაო. ხალხს ჰგონია აქ ქინკების სამყოფია და პერანგებს აშრობენო. ამ ადგილზე მართლაც კაცი არ მისულა თურმე ჯერ) „შთუოდ იმ ქინკებთან როკაპიც არისო, უთუოდ იქ არის მათეიც (როკაპის სამყოფი) და იმიტომაც ვერ მისულა კაცი იმ არემარეშიო,“ — ასე ამბობენ აქაურები.

**Z**

მეთაისი, თბათვის 14-ს

ისე თქვენი მტერი შექმნა, როგორც ამ თვეებში სიციხე და გოლვამ ჩვენ შეგვაწუნა. საწყალ იმერე-

თის ხალხს უმისოთაც უბიძგა მუშაობა და ახლა სული დაუტრფია გულზე ხელით და ისე დაიარება, თითქო ვისმეზე მგლოვიარედ არისო.

იმერეთის საზრდო სამინდია, რომელსაც აქ სთესვენ მარტის გასულს და აპრილის პირველ რიცხვებში; მაგრამ ახლაც რომ გაიარ-გამოიაროთ იმერეთში, და განსაკუთრებით მეთაისის უბნში, ოცდაათ კომლ კაციში თითქმის ვერც ერთ კომლს ვერ ნახავთ იპისთანას, რომელსაც წლის საზრდოს მოსავალი დათესილი ჰქონდეს, რადგან როდესაც თესვის დრო იყო, იქამდ დაწყებული აგერ ნახევიარი იენისი გადის, რაც ერთი წვეთი წვიმა არ ჩამოვარდნილა; ისე განმა მიწა, რომ აქაური ძველებური კავ-სახენელით კი არა, ქართლური გუთნიც რომ მოიტანო და შიგ ცხრა უღელი ხარ-კამბეჩი შეაბა, ერთ ბელტსაც ვერ გადმოაბრუნებ.

ბევრი შემოგზარჯათ „ლაზარეხედ“ ტანტალი აქაურ დედა-კაცებსაც, მაგრამ ვერც ერთმა მათგანმა თავიანთი ლოცვით წვიმა ვერ მოიყვანა...“

რა შედეგი იქმნება იმერეთის მცხოვრებლებისათვის ამისთანა სიციხეს და გოლვას, ამაზედ მე ჯერ არაფერს ვიტყვი და თუ ამ თვის გასვლამდის ეს გოლვა ასე გაგრძელდა, მაშინ იმას ყველა მიხვდება.

აქაური ქართული სცენის მოყვარები ამ გოლვა-სიციხეშიაც მაინც თავისას არ იშლიან: მაისსა და ამ იენისში აქ ხუთჯერ იყო წარმოდგენა სხვა და სხვა მიზნებით და ერთჯერ კიდევ აპირებენ ამ თვეში.

მთქცა ხალხი ამ წარმოდგენებზე არც ერთჯერ საკმაოთ არ ყოფილა, მაგრამ წარმომდგენლები მაინც თავიანთ ენერგიას არ ჰკარგავენ და, შეძლებისდაგვარად, ძლიერ კარგათ არდგენდნენ.

**ჩუსეთი**

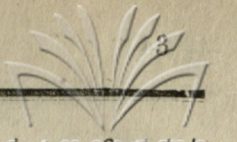
„ს. ზოგადოთ ყოველ ზაფხულობით უჩივიან რუეთში ხშირად ცეცხლის გაჩენას და ზიანს, რომელიც ცეცხლს ქალაქში და სოფლებში მოაქვს. მაგრამ იმდენი საჩივა-

გამოცხადდება ხოლმე. მაგრამ თუ კაცმა ზნეობით მხარე დასჩაგრა როგორმე და სინილისა წაიწყინდა, მაშინ ის ყოველს პირუტყვზედაც უპირუტყვესი შეიქნება ხოლმე. ხშირად, როგორც უკიდურესი უბედურება, უკიდურესი ბედნიერებაც აბრმავებს კაცს, უბნეეს სწორ გზას და მიჰყავს ზნეობით დაცემამდე. ზნეობის დაკარგვასთან გაჰყვება ხოლმე ის ღვთის ხატება და მსგავსება, რომლითაც კაცი უპირატესობს სხვა ცხოველზედ. რაც აქ თვითთვეულს კაცად-კაცთაზედ ვსთქვიოთ, იგივე თქმის მთელს ერზედაც. ზნეობის დამკარგავი პირი თან და თან ზოგიერთა უფრო იჩაგრება — ეს საზოგადო კანონია — ჭლექდება და ბოლოს სულაც გაქრება, რომ იქაქა სადმე მიგდებულსა და მივიწყე-

ბულოს ალაგს სულის ჩამბერვლი და ჩამდგმელი არა ჰყავდეს. ეს სულის ჩამდგმლები არიან ისევე მისი შვილები. ამ გვარი შვილი მამულს ასი ათასში ერთი ჰყავს; ისე ძვირია. — ძვირია, მაგრამ ისინი თავის ოფლისა და სისხლის ღირით უმზადებენ თავის მომავალში მკვდრეთით აღდგინებას. — „ამგვარ ჩეუთავანს ეკუთვნოდა მამა შენიც. ის თავის პირადობასა და კერძო ბედნიერებას საზოგადოს სწირავდა. ხშირად იტყოდა ხოლმე: „საზოგადო უბედურების დროს კაცი არ უნდა ეძებდეს კერძო თავის ბედნიერებას. მთე ჩემ გარეშემო ყველანი მშვიერი იქნებიან, მაშ გემრიელი საჭმელიც უგემურათ ჩავა ჩემს პირშიო. მითი ყველასათვის და ყველა ერთისათვისო“ — იტყოდა. ამგვა-

რი აზრის და მოქმედების კაცი, რასაკვირველია, პირადთ ვერას შეიძენდა, მარად ღარიბი იყო, უხარისხო. ჩვენს ხალხს და ჩვენს მეზობლებს, რომლებსაც ანდაზათა ჰქონდათ ბოდვლის პირუტყული არაკი: „მთე მე არ ვიქნები, ქვა ქვაზედაც ნურა ყოფილაო!“ — ახირებულ კაცათ მიჩნდათ მამა შენი. დასცინოდენ და გაიციხეთაც დაარქვეს უხერხული. — „მეტრემან ხომ იცის, რომ ჩემს ქმარს ბორბოტი არავისთვის არ უქნია, მაგრამ ყველასა სძულდა. რადგანც არ ვებრანებოდათ მისი გამბედაობა, თე-მოუხერხლობა და პირდაპირობა. როგორც გველს ეჯავრება გოგირდის სუნი, ისე მეზობლებს ეჯავრებოდათ მამაშენი. ეს იცოდა იმ ცხოვნებულმა, მაგრამ ისე იტყოდა ხოლ-

მე: „მე კი სინილისი წმინდათა მქონდეს და ვინც რა უნდა სთქვასო, თიქრი არ არის, ვერას დამაკლებნო, თუ სიმართლე ჩემსკენ არისო.“ ასე ამბობდა და ის კი არ იცოდა საბრალომ, რომ ბორბოტი მტერი მისგან ამორჩეულ სამსხვერპლოს მარტო სიტყვას არ აკმარებს და საქმიოთაც გაიღვება ხოლმე. შევლაზედ უფრო ის ეჯავრებოდა ერთს კაცს, რომელიც საზოგადოების დაჩაგვრით ამაღლდა, რომელსაც ბედნიერებისაგან გამაყვებულს ვერაინ რასმეს უბედავდა, მაგრამ მამაშენმა კი ბევრჯერ აკენეხია თითი ქვეყნის მტერსა და მის მოსისხარმდენელს. „მასაც ჩემი მორიდება გაქვს და ჩემი რამე გრწამსთ, მაგ საძაგელ კაცს ნუ მიეკარებით, ნურც ავით და



რი, რომდენიც ახლა ისმის, არასოდეს არ ყოფილა. მთელი ერთი ქალაქი მარშანსკი გადიწვა, პეტერბურღში და მოსკოვში რამდენიმეჯერ გაჩენილა ცეცხლი, აგრეთვე მდესაში, ნიკოლაევში და ბევრ უფხდის ქალაქებში და სოფლებში. „ცეცხლისაგან მზღვეველ საზოგადოებებს“, როგორც ამბობენ, წელს ბევრი ზიანი მიუღიათ, და ამის გამო ისმის, ვითომც ეს საზოგადოებანი შემდეგში ხის სახლების საზღვეველად მიღებას აღარ აპირებენო.

✶ მთი ძლიერ სასარგებლო საზოგადოება სდგება ამჟამად პეტერბურღში; ახალი საზოგადოების მიზანი ის იქნება, რომ სადაც კი ტყეების აჭრას ქვეყნისათვის ზიანის მოტანა შეუძლიან, ეცადოს, რომ არ აჭრან, და სადაც საჭრო იქნება, კიდევ მოაშენონ ტყეები. სხვათა შორის, ეს საზოგადოება ბეჭდვით გააერთიანებს დარბევებს, თუ როგორ უნდა ტყეებს მოვლა და, თუ საჭიროა, როგორ და რა წესით უნდა მოსჭრან.

✶ წაუღი წლის დამლევს რუსულ გაზეთებში წერდნენ, რომ პეტერბურღში საზოგადოება სდგებოდა, რომელიც ფულებს შეკრებს და ეცდებოდა, რომ რუსეთიდან გასული თათრები ისევ რუსეთში გადმოასახლონო. როგორც იწერებიათ, ამ საზოგადოების პროექტი ახლა მზათ არის და უმაღლესი ადმინისტრაციისთვის წარუდგენიათ დასამტკიცებლად. 1.200 კაცს გამოუცხადებია ამ საზოგადოებაში მონაწილეობის მიღების სურვილი და 800 ამათგან ისეთები არიან თურმე, რომელთაც პირობა დაუდევიათ, რომ ამ საქმისთვის წელიწადში 100—200 მანეთს შეესწირათო.

✶ მდესაში მგზავრად არიან თურმე ამ ჟამად 800 ბერმანიელის

ოჯხი, რომელნიც სამხედრო სამსახურსს შეუშინებიათ და ამის გამო ისევ ბერმანიამი მიდიან.

✶ ტ.განროგის ქალაქის გამგეობის გადაწყვეტილებით, პურის გამყიდველსა და მყიდველს ორივეს თითო ჩეტვერტში (7 ფუთში) 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> კაპიკი გადახდებათ ქალაქისაგან. აგრეთვე ცხენის პატრონებსაც თითოეულ ცხენში წელიწადში ორი შაუკრი ხარჯი ექნება დადებული. ამ ახალ ხარჯს ქალაქი ქუჩების გასაკეთებლათ ნიშნავს.

## რუსო ქვეყნები

საზრანგითი. მინისტრებს დაუწყვიათ განჩივა ბეჭდვის თაობაზე ახალი კანონისა. მაგრამ ყველა გვარი გაზეთები თითქმის ერთხმათ ამბობენ, რომ ეს ბეჭდვის კანონები ისეთ ნაირად არის შედგენილი, რომ თითქმის სრულიად არ ამსუბუქებს ახლანდელს ბეჭდვის მდგომარეობას; ის ვერაფერს ეგრ დააკმაყოფილებსო და ამის გამო ყველა დარწმუნებული არისო, რომ ნაციონალური ძრება ამ კანონის პროექტს არ დაამტკიცებსო.

მთითონ ნაციონალურ ძრებაში კი ამჟამად ამორჩევითი კანონებზეა სჯა. ბასის დროს ბრევის წარმოუთქვამს სიტყვა და ამტკიცებდა თურმე იმ მუხლის უსაფუძვლობას, რომლის ძალითაც მხოლოდ იმ კაცს აქეთ ამორჩევითი უფლება ანუ კენჭი, დებუტატის ამორჩევის დროს, რომელიც ერთს ალაგას ორი წლის განმავლობაში ცხოვრებს. ბრევი ამტკიცებდა, რომ კენჭის უფლების მიღებისათვის ექვსი თვის დაჰყოფა ერთს ალაგას საკმარისი უნდა იყო. მაგრამ კონსტიტუციური ძრე-

ბა, რომელსაც ჰსურს, რაც შეიძლება ნაკლები ამორჩევილები იყვნენ, არ დათანხმებულა ამ წინადადებაზე და ძველი მუხლი შეუცვლელად დარჩენილა.

მსპანი. შრანტუზული გაზეთებში გეცნობებენ ახლა იმ წყაროს, საიდანაც პოულობს ღონ-ძარლოსი ომისათვის ფული: ერთი რომ ღონ-ღონში საკუთარი კამიტეტი არსებოსო, რომელიც ხელის მოწერით და სხვა საშუალებით სესხულობს და ჰკრებს ინგლისის ბანკირებში ბევრ ფულს და ღონ-ძარლოსს უგზავნი-სო; მეორე, ბერმანიიდან, იტალიიდან და საზოგადოთ ყველა სახელმწიფოებიდან, სადაც კათოლიკე ეკლესიის მორწმუნე და ერთგული შეილები არიან, ერთმანეთში აგროვებენ ფულს და მსპანიაში აგზავნიანო. ბანკირებსაც და სხვებსაც, ვინც ფულს აძლევს ამ საქმისთვის, იმედი აქეთ, რომ ღონ-ძარლოსი გაიმარჯვებს, გამეფდება მსპანიაში და მაშინ ერთ-ორად და სამად გადგვიხდისო.

იტალია. მთხმოცდა სამი წლის რომის პაპსა წასული თვის დამლევს თვის ტახტზე შესვლის დღე უდღესასწაულებია. მც-და-ათი წელიწადია, რაც წმ. პეტრეს ტახტზე ავიდა პაპი პიო მეცხრე; ამდენი ხანი არცერთ რომის პაპს არ უმეფენია (?). ბევრი მწარე წამი გამოსცადა, ბევრი შევიწროება, მაგრამ, როგორც ამბობენ, ჯერ კიდევ მაინც მარჯვეთ არის და თუ საიდანაც შემთხვევაა შაუხნდა, საქვეყნოთ გამოჩენა და სიტყვის წარმოთქმა არ უჭირს. შოველ წელიწადს კი რამდენჯერმე გაეარდებოდა ხმა, რომ წმინდა მამა ძალიან აფთ არისო, ექიმებმა იმის მორჩენაზე ხელი აიღესო, მაგრამ ჯერ მაინც კიდევ ცოცხალია და თვის მტრებს

ბშირ წყველა-კრულენა და ქვეყნის არ აკლებს...

შევიცარია. შენევის კანტონის რჩევაში გამოჩენილ ღვემს ჭაზის წინადადება შეუტ-ნია, რომლის ძალითაც თხოულობს, რომ სახელმწიფოსა და ეკლესიას შუა არაფერი დამოკიდებულება არ იყვეს, სახელმწიფო ეკლესიას მოშორდესო. ამ წინადადებაში ღვემს ჭაზი, სხვათა შორის, ამბობს, რომ სარწმუნოება სულისა და სინილ-ის საქმეაო, სახელმწიფო და მთავრობა იმაში არ უნდა ერეოდესო, ყოველმა კაცმა თვითონ იცის თავის სინილის საქმე და თავის სარწმუნოება. მთითონ ხალხმა, ბრველმა უნდა შეინახოს და არჩინოს სამღვდლოება და ეკლესიები, და არა სახელმწიფო ხაზინამა. ბევრი ამოჩენილან შენევის რჩევაში ამ წინადადების მოწინააღმდეგენი და ამის გამო დროებით განუხილავად დაუგდაათ.

## ქრონიკა

### ქართვალევის ვაჭრობა შინიკივალეთან და სხვა აზიისა და ევროპის ხალხებთან

პალესტინაში საშუალ-ქვეყნის ზღვის აღმოსავლეთ ნაპირებზე სცხოვრებდნენ შინიკივლები, რომელნიც საღმრთო წერილში მანანველებად არიან დასახელებულნი. მს შინიკივლები იყვნენ ებრაელი ხალხის მემოხლები.

რადგან ამათი ქვეყანა იყო მთავორიანი და უნაყოფო, ამისათვის იმათ არ შეეძლოთ ხენა-მთესველობის ხელობა დაეჭირათ. ამ მიზეზისა გამო იმ-თ ძალა-უნებურად ვაჭრობას მჰყვეს ხელი. ჯერ დაიწყეს ზღვაში თევზების დაჭრა, მერმე

ნურც კარგათო! ეუბნებოდა ვისაც კი შეხედებოდა დიდი კაცი.

—სულმდაბალ, მუცელ-ღმერთა საზოგადოება, მდიდრის პურ-მარილზედ გაწუწუკებული, რასაკერეღია, ძალა-უნებურად განზედ უდგებოდა მამა შენს ყოველს შემთხვევაში, და ხშირად თუ კი მოხელებდნენ როგორმე, აქაოდა დიდკაცს ვასიამოვნოთო, სდევნიდნენ საბრალოს.

—მართალია, უკიდურესობაში ჩავარდა საბრალო მდღერე, სიღარიბე კისერზედ დაწვე; მაგრამ მაინც აღარ გადუხვევია ერთხელვე დამდგარ სწორი გზისაგან.

„აქათ, რომ გახდა, ჩემს მეტი მომეღელი არაფერს ჰყოლია, წამლის ფასი არა გეკონია სახლში და ასე გაშინჯე, რომ შიმშილმაც მოგვისწრო, ისე მოკედა ის განათლებული, რომ მის პირს არაფერს უნდა არაფერი საყვედური არ წამოსცდენია. სიკვდილს წინა დღეს ხელოვად შენ მიგეკრა გულზედ და დაგლოცა: ღმერთო, ამას უკეთესი დრო მოასწარიო და მიიძინა საუკუნოდ.“

აქ ქერივმა ცრემლები გადმოჰყარა, ამოიხენენა, მოიწმინდა თვალეები და განაგრძო:

—მეზობლობას მისი სიკვდილი არაფრათ სწყენიათ საზოგადოთ. მაგრამ იმათშიდაც გამოჩნდნენ ორიოდღე

თისნიერი კაცი; გუთხარეს საფლავი, მიიტანეს სასაფლაოზედ და სასხვისშილოში ჩაფლეს. არცა საფლავის ქვა მისთვის და არც მოხსენება: ეს ცხრა წელიწადია. ბაირა რამოდენიმე საათმაც, დიდი კაციც გადაიცვალა, გამოჩენილთ იტირეს, და დასაფლავეს, საფლავზედაც მარმარილოს ქვა დაადგეს ზედ წაწერილი.

— რომ მივიდე, მე შემოძლიან მივაგნო და გავარჩიო რომელია მამაჩემის საფლავი და რომელია მისი მტრის დიდი კაცისა! ჰკითხა შეილმა.

— ადვილიაო! მიუგო დედამ: რომ განვალ იმ სასაფლაოზედ, ერთი საფლავი მარმარილოს ქვით დახურულია, მიგრამ ყოველს კუთხით კი ზედ ნარ-ეკალა ამოსულა და შიგ ბაყაყები ბუდობენ და მეორე კი უსაფლავის ქვოა, მაგრამ ზედ ეარდებია ამოსული, სადაც გაზაფხულობით ბუდობული ბუდეს იკეთებს ხოლმე, და ხშირად ღამით გაძლევებს ესმისთ ხოლმე ერთის მხრით როგორც სტვენს ბუდობული ვარდზედ შემომჯდარი სასიამოვნოს ხმით და იმავე დროს მეორეს მხრით კი საფლავის ქვაზედ შეცუტული ბაყაყი საზარელის ხმით დაყიყინებს! პირველი უგალობს მამაშენის საფლავს და მეორე ზარს ეუბნება ქვეყნის მტრის სიმარეს:

— იცი, დედა, რასა მღერის ბუდობული და ან რას ყიყინებს ბაყაყი? —მათი ენა არაფერს ესმის, მაგრამ აზრათ ბევრს ეყურება და თვითონ მე გეტყვი რას ნიშნავს მათი ხმა!

—მე გეტყვი და მერე შენ იჩიე, თუ რომელს მკეთართაგანს უნდა დაემზგავსო სიკვდილის შემდეგ; სავარდბუდობულობს, თუ საგველ-ბაყაყ-საეკლობს?

### ბუღბუღის სტვენა

მით ამ წვედიდასა და ბნელსა ღამეს, ანათებს მავარე, სხივ-მომფინარე, ისე აბრწყინდა ქველ-მოქმედებით ცხოვრების ბნელ გზას აქა მდებარე.

მით ლაჭვარდოვან ცაზედ კაშკაშით სწნდება თან და-თან ვასკვლავთა კრება, ისე ბრწყინავდა მისი ჰზრები, მინც ამ ბნელ საფლავ ქვეშ იფარება.

ღა ვით ეს ვარდი ნორჩი კოკობი ამო საჭერტი, წმინდა, სუნნელი, ისე ჩრეული იყო მის გრძობა, მისაც აქ იცვავს საფლავი ბნელი.

მითა ბუღბუღი სტვენს მრავალ-გვარად და შორს გაისმის მისი გალობა, ისე უმღერებს ჩანგ-მომართვითა. ამ გვარ კაცებსა ჩამომავლობა!

მინც თვის მამულზედ მარად ჰჰიჭრობდა და სამშობლოსთვის უძგერდა გული, მისი სახელი უკუნისამდე იყოს მაღალი და კურთხეული!

### ბაყაყის ყიყინი

ბველ ბაყაყის ბუდე იყო სიციცხლეში მისი გული, მისიც გვაში დაწვევლილი ღღეს აქ არის დამარხული.

ჰერივ-ობლების დამჩავერლმა არ იცოდა ქვეყნად მაღლი და სამშობლოს ისე ჰზრავდა, მით საფლავის მას ჰზრავს მატლი.

ჰზრებით მტრებს, მის დამჩავერლს მრუდე ჰქონდა გზა და კვალი და რაც სათესა სიციცხლეში, ამოვიდა ვით ეკალი.

ღა ვაი მას ვინც ამ გვარად საუკუნოდ დაიძინა: მას საფლავში გველ-ბაყაყებს და მატლებს აქვს მხოლოდ ბინა.

იმას დაჰგობს შემდეგი დგმა; შეჩვენებს და დასციენებს, და სასხოვრად საუკუნოდ მას ბაყაყი უყიყინებს!..



ცოტ-ცოტად გვემბის გაკეთებაც ისწავლეს, და დაიწყეს ზღვაში მეკობრობა, და ამ სახით ნელა-ნელა შეიქმნენ ქვეყანაზე ძველ დროში პირველ მოვაჭრე ხალხად. ქვეყანაზე პირველადელი ხალხების ვაჭრობა ის იყო, რომ ნიეთებსა და ნაწარმოებს უცვლიდნენ ერთმანეთს. როგორც ახლა ფულით სყიდვა და გაყიდვა არის, უწინ ასრე არ იყო, ამისათვის რომ ფულები არ იცოდნენ. მისაც კი რამე დასჭირდებოდა, ის მოძებნიდა მეორეს, რომელსაც ჰქონდა იმასათვის საჭირო ნიეთი და იმაში უცვლიდა თავის ნაწარმოებს.

თავდაპირველად აი ამ გვარი ვაჭრობა ჰქონდათ შინიკიელებს, მართველებს, იეზუიტული წინასწარმეტყველის სიტყვით, რომელთაც ის იოფანი, თობელი და მოსოხის სახელებით მოიხსენებს. აი როგორ არის ამ წინასწარმეტყველის სიტყვები სლავიანურიდან რუსულად გადმოთარგმნილი: „იოფან, თუბელ და მოსოხ ვაჭრობდეს შენ შორის სულგსა კაცთასა და ტურტელსა რვალისასა მოცემდეს სავაჭროდ. სახლისაგან თორგამოსისა ცხენნი და ცხენოსანი და კერძო ვირნი მისცნეს სავაჭროდ შენდა“. (იხილეთ საწინასწარმეტყველის რუსულად და ქართულად მე-27-დღე თავი, მუხ. მე-13 და 14.)

ამ გვარად ვაჭრობა, რასაკვირველია, ძნელი იყო; ამისათვის როცა კაცებმა შეისწავლეს რკინის ღარბილება და გადაღობა, მათ დასდევს ერთმანეთში პირობად ოქროსი, ვერცხლისა და რკინის ზოდების ნაჭრების ვაჭრობაში შემოღება; დასდევს პირობა, რომ ოქროსი და ვერცხლის ნაჭრებს ყოველ ხალხში ფასი ჰქონოდა. თუ ვისმეს მოუნდებოდა რამე ნიეთი ან საქონელი, მაშინ ამათში გაუცვლიდნენ. ამან ვაჭრობაში მორიგება გაადვილა. ჯერ პირველად რკინეულებს ასწავლეს, მერმე რა საქონელსაც სყიდინდნენ და ან ყიდულობდნენ, იმისა და მიხედვით აძლევდნენ ღირებულს ნაჭერს. ჩინეთში ბეზირგები დღესაც ატარებენ თავისთან ვერცხლის ზოდებს, რომლებიდან მაკრატლით ჰსჭრიან იმოდენას, რამოდენიც უნდათ მისცენ საქონელში. შემდეგ

დროს და დროს განმავლობაში კაცებმა ისწავლეს ამ მადნეულების პატარ-პატარად მოჭრა და ზედ რამე ნიშნისა და ბეჭდის დასმა, რომლითაც იცნობებოდა ერთი ფასი. უფრო მერმე ზედ დააწერეს იმისი ფასიცა.

აი ასრე დაიწყო ფულები და იმათა ხმარება.

ამის შემდეგ მადნეულებს ფასი დაედა და რკინა, ვერცხლი და ოქრო ვაჭრობაში შეამავლები შეიქმნენ. ახლა ვაჭრებმაცა და სხვებმაც დაიწყეს რკინისა, ვერცხლისა და ოქროს მადნეულების ძებნა. რადგან ჩვენს საქართველოში ამგვარი მადნეულება მთების გულში ბევრი იპოვება, ამისათვის ყველა ხალხების ვაჭრები აქ მოაწყდებოდნენ. შინიკიელები, სპარსები, ინდოელები, ასურელები, ბაბილონელები და ბერძნები ყველანი აქ ვაჭრობდნენ, და უხვიერად განქონდათ საქართველოდგან ეს უძვირფასესი ნიეთები. ამას ამტკიცებს იგივე წინასწარმეტყველი მხეციელი, მცხოვრები 525 წლის ძრ. წინ. მართველებმა ამდროს კარგად იცოდნენ მადნეულების გადაღობა. თუ კი სპარსეთის ქვებების კეთება იცოდნენ და იმათით ვაჭრობდნენ შინიკიელებთან, ეჭვი არ არის, რომ რკინეულების ხმარება საქართველოში უფრო იცოდნენ, ვიდრე სხვაგან. ის რომ ასრე არ ყოფილიყო, ეს ვაჭარი ხალხები აქ ასრე არ მოაწყდებოდნენ. ახლაც არის ზაქათალისა და ნუნის მაზრებში სოფლები, საცა ქვებებს აკეთებენ და ვაჭრობენ. აგრეთვე აკეთებენ დალისტანშიაც.

როგორათაც შინიკიელებს გაჰქონდათ საქართველოდგან რკინა, ვერცხლი და ოქრო, აგრეთვე ბერძნებსაცა. ახლა ეჭვი აღარაფერს არა აქვს, რომ ბერძნის პარონაეტები იყვნენ ვაჭრები და იმათ ძალიან ბლომად გაჰქონდათ იმერეთიდან ეს კეთილადმოზილი რვალები. ამას გვიმტკიცებს შითოლოლიური მოთხრობა ოქროს მატყლოვანის ვერძისა.

აგრეთვე აქ ვაჭრობდნენ მატყლით,

ღვინით, თიხის ტურტლით და ხამებით, რომლის ქსოვაც დღევანდლამდე არის ხალხში დარჩენილი. ის უკანასკნელი ხელობა ქართველებს ეგვიპტელებმა ასწავლეს. როგორც ეტყობათ, მკვიპტელებს აქ ჰქონიათ გახსნილი სამეურნეო ქარხნები; თუ არა და აბა როგორ და ან სად ისწავლიდნენ ქართველები ხამების ქსოვას?

ამ ვაჭარი ხალხების საეჭრო ადგილები სახელდობ იყო, შვი-ზღვის პირის ქლაქებში, ბათუმში, სუხუმში, მდგესაში, მერმე შიგნით ქალაქებში: ძველ სენაკში, შუთაისში, შორაპანში, რომელიც ჰქონდათ საწყობი ადგილი იყო, სურამში, მცხეთაში, და (ძახეთში) შილდაში. მართი, სიტყვით შინიკიელებსა და ბერძნებს საქართველოს უდიდეს მდინარეების ნაპირებზე მოსახლეობა ჰქონდათ ჩაგდებული და ვაჭრობდნენ ქართველებთან. რაც იმათ ქვე-

ყნებში მილიოდა, ეჭვი უნდა იქონიებინათ; რაც ქვეყანაში იქონიებოდა, ის აქედგან თვითონ მიჰქონდათ. ამისათვის იმათ აქ ჰქონდათ გამართული იარმუკებიცა. მართი ამ იარმუკათაგანი იყო ძველს სენაკში, სამეგრელოში, სხენის-წყლის მახლობლოვ, და იქ ჩვენი სენაკებიც ბევრს ნადირის ტყაებს ჰყიდნენ. ტყაებით ისინი დღესაც ვაჭრობენ.

ამავე საქართველოზე მილიოდა აზიიდგან მეროპაში დიდი შარა-გზა, რომელზედაც დაიარებოდნენ აღმოსავლეთის ბეზირგები. ის გზა ამოწყვებოდა მტკვარს, გადმოვიდოდა იმერეთში, ლიხის მთაზე, შორაპანში, და მერმე გასწევდა მეროპაში. ეს ამბები იყო 625 წლიდან 506 წლამდე.

ინგლო ჯანაშვილი

ბარდანქეშან-პიარი.



ბექლვიდგან გამოვიდა და მომავალ კვირაში გაისყიდება

## პირველი კარი ჟარამანიანისა,

სპარსულიდან ნათარგმნი ქართულს ენაზედ სალთხუცის და სარდლის თაჰადი დავით მრგვლიანისაგან. სამოთ სასმენელი. ზოგიერთი სურათებით ჟარამანიანისა, ბარდანქეშანისა და სხე.

გამოსცემული დავით ლაზარევისაგან და ნიკოლოზ კობალაძისაგან.

ფასი „პირველი კარისა“ ექვსი შაური (30 კაპ.) გაისყიდება ჯერ-ჯერობით ტფლისს მელიქიშვილის და კომპ. სტამბაში.

იბეჭდება და მომავალ თვეებში გამოვა „მეორე კარი ჟარამანიანისა.“

რკ. გზა.	დილა.		სალამ.		II კ.		III კ.		საჯ.	საპ.
	მ.	წ.	მ.	წ.	მ.	წ.	მ.	წ.		
თფილისი . . .	8	18	8	17						
მცხეთა . . .	9	18	10	—	68	38				
ზორი . . .	11	39	1	43	2	40	1	23		
სურამი . . .	1	52	4	30	3	92	2	18		
ბეჟათუბანი . . .	3	45			4	42	2	46		
შვირია . . .	6	49			5	81	3	23		
მუთაისი . . .	7	55			6	75	3	75		
სამტრედია . . .	9	2			7	73	4	29		
ახ.-სენაკი . . .	10				8	57	4	76		
შოთი . . .	11				9	75	5	42		
შოთი . . .	7	38								
ახ.-სენაკი . . .	9	11			1	18	—	66		
სამტრედია . . .	10	12			2	6	1	14		
მუთაისი . . .	11	17			3	4	1	69		
შვირია . . .	12	38			3	98	2	21		
ბეჟათუბანი . . .	3	27	ლაშ		5	33	2	96		
სურამი . . .	4	57	12	30	5	84	3	24		
ზორი . . .	7	23	3	31	7	36	4	9		
მცხეთა . . .	9	52			9	8	5	4		
თფილისი . . .	10	49	8	2	9	75	5	42		

სეხსლის გვერდი			ფოტა			ბირჟა			მაზანდა			
ა)	ბ)	გ)	ა)	ბ)	გ)	მან.	კაპ.	მან.	კაპ.	მან.	კაპ.	
შოთიდან:	მდესიკენ — ორშაბ. დილისგზათ.	სტამბოლს — კვირაობით დილას.	მდესიკენ — ორშაბ. დილისგზათ.	სტამბოლს — კვირაობით დილას.	შოთის — სამშაბათს, დამით.	მდესიკენ — კვირას, გათენებისას.	შოთიდან:	I	II	III	მან.	კაპ.
შოთიდან:	სოხუმაძი . . . 4	მერხაძი . . . 20	მდესიკენ — კვირას, გათენებისას.	შოთიდან:	სოხუმაძი . . . 4	მერხაძი . . . 20	შოთიდან:	I	II	III	მან.	კაპ.
შოთიდან:	მდესიკენ . . . 38	მდესიკენ . . . 38	შოთიდან:	სოხუმაძი . . . 4	მერხაძი . . . 20	მდესიკენ . . . 38	შოთიდან:	I	II	III	მან.	კაპ.
შოთიდან:	მდესიკენ . . . 38	მდესიკენ . . . 38	შოთიდან:	სოხუმაძი . . . 4	მერხაძი . . . 20	მდესიკენ . . . 38	შოთიდან:	I	II	III	მან.	კაპ.